

Komunikācija/aktīva klausīšanās

Lūcija Rutka

Ieteikumi un praktiskais darbs skolotājiem komunikācijas veidošanai ar skolēniem un aktīvas klausīšanās prasmes veidošanai

Uzdevuma mērķis: *identificēt un attīstīt aktīvas klausīšanās prasmi – prasmi dzirdēt skolēnu, saklausīt viņa problēmas. Centrā ir efektīva komunicēšana.*

Norise. *Dalībnieki patstāvīgi lasa dažas lappuses par aktīvu klausīšanos vai ieteikumus diskusijas vadīšanai un atbild uz jautājumiem. Pēc tam viņi praktizējas aktīvi klausīties pāros, mainot lomas. Šo uzdevumu var ierakstīt video un pēc tam analizēt.*

Aktīva klausīšanās

(adaptēts no: *A Guide to Student-Centered Learning* Brandes & Ginnea, 1986
Simon & Schuster Education,: 188-190)

Bieži vien skolotājs savos darba gados pierod daudz runāt, cenšas visu izstāstīt. Atcerieties parunu: „Cilvēks dažus gadus intensīvi mācās runāt, bet tad visu mūžu – klausīties“. Skolotājiem ir īpaši nozīmīgi uz klausīt, sadzirdēt, izprast skolēna noskaņojumu, viņa vēlmi ar kādu dalīties priekā par sasniegumiem vai padalīties neveiksmju gadījumā. Līdzsvara problēmas ir tā joma, kurai Latvijas skolās ir pievērsts maz uzmanības; skolēnu līdzsvarota attīstība (fiziskā, garīgā un sociālā jeb prāta, sirds un roku vienotībā) nav kļuvusi par visas skolas lietu; šī problēma ir saistīta ar skolēnu veselību.

Skolotāji, kuri vēlas pilnveidot darbu ar skolēniem, uzlabot komunicēšanas efektivitāti, iegūt skolēnu uzticēšanos, iespējams, paši vēlas attīstīt prasmi aktīvi klausīties. Aktīva klausīšanās nav viegls uzdevums, tā vajadzīga daudzos gadījumos, kad mēs sastopamies ar sarunu partneriem. Ikdienā saskarsmē vērojam pārtraukšanu, iejaukšanos u.c. Aktīva klausīšanās prasa precīzu pašdisciplīnu.

Ja jūs vēlaties klausīties un dodāt iespēju kādam runāt, ir nepieciešama aktīvas klausīšanās prasme, īpaši grupas vadīšanā.

Mērķis – ļaut klausītājam iejusties neitrālā situācijā, ne direktīvā, kad nav

jāsecina, lai viņš varētu pilnībā koncentrēties uz runātāju bez iejaukšanās. Runātājam tā ir kā dāvana, jo ne tik bieži sastopamies ar labiem klausītājiem, kad runātājam ir iespējams brīvi izteikt savu viedokli.

Skolotājs var modificēt šo vingrinājumu arī priekš skolēniem.

Klausītājs:

- a) sēž mierīgi un skatās uz runātāju;
- b) relaksējas, neiejaucas runā ne verbāli, ne ar žestiem, izņemot smaidu, apstiprinošu galvas mājienu, acu kontaktu – un arī tikai tad, kad tas ir attaisnoti;
- c) cik vien iespējams, klausītājs nedara neko citu, kā vien uzmanīgi klausās, priekšlaicīgi neuzdod jautājumus un neizdara slēdzienus;
- d) veic verbālas darbības vienīgi, lai pārfrazētu saprašānai pašu galveno. Noder tādas frāzes, kā “Jā, es saprotu”, “Kas vēl ir svarīgs sakāms?” “

Atzīmējiet atšķirības!	
Aktīva klausīšanās	Parastas sarunas paraugi

Aktīva klausīšanās varētu izskatīties šādi:

Runātājs: Mums ir problēmas ar izlemšanu, kur iet brīvdienās un kā piedāvāt skolēniem veselību nostiprinošas nodarbes. Es piedāvāju ..., bet kolēģe uzstāj...

Klausītājs: Un jūs nevarat vienoties...

Runātājs: Tieši tā, nespējot vienoties, mēs izskatāmies kā divas sastrīdējušās personas.

Klausītājs: Tas iespaido arī citus jautājumus ... *Lūdz dalībniekiem tos uzskaitīt.*

Piemērs rāda, ka šādos gadījumos ir iespējamās daudzas formas un varianti. Klausītājs var teikt: vai jums ir ko piedāvāt skolēniem?

Var rasties virkne citu ieinteresētu jautājumu.

b. aktīvas klausīšanās ieguvumi:
